



**CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA**

**INFORMACIJA O ORGANIZOVANJU EVROPSKOG FORUMA ZA SMANJENJE
RIZIKA OD KATASTROFA U PERIODU OD 6. DO 8. NOVEMBRA 2024. GODINE U
CRNOJ GORI**

Podgorica, mart 2024. godine

1. UVOD

Smanjenje rizika od katastrofa (disaster risk reduction) obuhvata stručno široko sprovođenje aktivnosti na analiziranju uzročnih faktora katastrofa, ispravnom upravljanju zemljištem i životnom sredinom, smanjenju izloženosti opasnostima kao i ugroženosti lica i imovine, te unapređenju ukupne pripremljenosti na katastrofe. Strategija za smanjenje rizika od katastrofa ima za cilj smanjenje i sprečavanje događanja novih rizika, jačanje kapaciteta društva i državnih institucija u odgovoru na različite vrste prirodnih i drugih katastrofa. Prirodne i tehničko-tehnološke katastrofe su u porastu i svojom učestalošću i nekada razornim dejstvom, značajno ometaju održivi razvoj cijelog društva, generišući nove rizike i porast u gubicima u vezi sa katastrofama koje imaju ekonomski, socijalni, zdravstveni i kulturni uticaj, kao i uticaj na životnu sredinu.

Kancelarija Ujedinjenih nacija za smanjene rizika od katastrofa za područje Evrope i Centralne Azije koju čini 55 zemalja (*United Nations for Disaster Risk Reduction - UNDRR*) je ključna tačka u sistemu UN-a za koordinaciju napora za smanjenje rizika od katastrofa. Vođen posebnim zastupnikom generalnog sekretara UN-a za smanjenje rizika od katastrofa, UNDRR nadgleda, analizira i izvještava o napretku u sprovođenju Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa za period 2015-2030. godina, podržava regionalnu i nacionalnu implementaciju okvira, te povećava globalnu svijest o smanjenju rizika od katastrofa. Takođe, UNDRR pomaže okupljanje država članica i partnera, uključujući i civilno društvo (organizacije mladih, osoba sa invaliditetom organizacije žena, volontere itd.), privatni sektor, akademsku zajednicu, medije, međunarodne organizacije i druge da diskutuju i preduzmu korake ka razvoju održivih i otpornih zajednica.

Ujedinjene nacije organizuju mnogobrojne aktivnosti vezane za smanjenje rizika od katastrofa, poput Globalne platforme, Regionalnih platformi (Evropski i centralno-azijski forum za smanjenje rizika od katastrofa), Evropskog foruma itd., i svi ovi događaji su višeakterski forumi koji odražavaju posvećenost vlada i međunarodnih organizacija za poboljšanje koordinacije i sprovođenje aktivnosti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

2. EVROPSKI FORUM ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA (EFDRR)

Tokom zasijedanja generalne skupštine Ujedinjenih nacija u Njujorku, u maju 2023. godine, prilikom predavljanja Srednjoročnog izvještaja o sprovođenju Sendai okvira u Crnoj Gori za period 2015-2022, od strane predstavnika UNDRR kancelarije je iskazano interesovanje za organizovanjem Evropskog Forum za smanjenje rizika od katastrofa u Crnoj Gori u 2024. godini (EFDRR 2024) kao Regionalne platforme.

Evropski forum za smanjenje rizika od katastrofa (EFDRR) glavni je forum koji se bavi pitanjem smanjenja rizika od katastrofa u regionu Evrope i Centralne Azije, a čini ga 55 država. Predstavlja forum za razmjenu informacija i znanja kao i koordinisanje napora širom regiona Evrope vezano za aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa. Nadalje, EFDRR služi za: koordinaciju ulaganja u smanjenje rizika od katastrofa u cijelom regionu; pružanje pomoći za efikasno djelovanje u cilju smanjenja katastrofa, kao i pružanje šireg političkog prostora posvećenog ovoj oblasti. Njegova primarna uloga temelji se na iskustvima međusektorskih lokalnih, nacionalnih i regionalnih platformi kao i mnogih drugih inicijativa.

Rad tokom trajanja Forum posvećen je savremenim pitanjima od značaja za smanjenje rizika od katastrofa, kao i promovisanju dobre političke klime za implementaciju Sendai okvira za smanjenje katastrofa za period 2018-2030. Tokom održavanja Forum organizuju se ministarski

sastanci na visokom nivou, plenarne rasprave na razne tematske sadržaje kao i mnogobrojni paneli tokom kojih učesnici uzimaju aktivno učešće u cilju što bolje razmjene informacija kao i sinergije aktivnosti na planu smanjenja rizika od katastrofa u regionu Evrope i Centralne Azije. Prethodne zemlje domaćini Regionalnog foruma bile su Portugal, Italija, Finska, Francuska itd.

U koordinaciji sa kolegama iz Kancelarije za smanjenje rizika od katastrofa UN-a (UNDRR kancelarije za Evropu i Centralnu Aziju) definisali smo termin održavanja Forumu u periodu od 6-8. novembar 2024. godine u Crnoj Gori. Ministarstvo unutrašnjih poslova je dopisom broj 01 078/23-47501/2 od 16.8.2023. godine potvrdilo spremnost Crne Gore da bude domaćin ovako značajnom događaju u oblasti smanjenja rizika od katastrofa, a potom je 20. decembra 2023. godine potvrđena spremnost i novog ministra unutrašnjih poslova g-dina Danila Šaranovića da Crna Gora bude domaćin Forumu u 2024. godini.

Na forumu će se održati i Ministarski okrugli sto (dužina trajanja je maksimalno dva sata) na kojem će učestvovati visoki zvaničnici iz zemalja članica foruma, EU i UN agencija i voditi diskusija o glavnim prioritetima u oblasti smanjenja rizika od katastrofa i Mapi puta za period 2021-2030. godina. EFDRR mapa puta podržava implementaciju Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa 2015-2030. godina kroz:

- Podršku regionalnim, nacionalnim i lokalnim strategijama za smanjenje rizika od katastrofa kroz identifikaciju zajedničkih prepreka i izazova i pružanje mogućnosti za unapređenje otpornosti na katastrofe u regionu;
- Skretanje pažnje na efektivne aranžmane za dijeljenje dobre prakse na nacionalnom i lokalnom nivou, stvaranje prilika za što informisanije, rodno odgovorne i inkluzivne politike, strategije, programe i pristupe;
- Promociju i podršku sistemu za regionalnu saradnju i razmjene znanja i iskustva.

Forumu će prisustvovati ministarske delegacije 55 država Evrope i Centralne Azije, kao i visoki zvaničnici poput specijalne predstavnice generalnog sekretara za smanjenje rizika od katastrofa i šefice UNDRR-a i evropskog komesara za upravljanje krizama, zaduženog za oblast civilne zaštite i humanitarne pomoći. Imajući u vidu da će na EFDRR Forumu učestvovati oko 350 osoba iz različitih država i međunarodnih organizacija (Kancelarija za smanjenje rizika od katastrofa UN-a, Evropska komisija, Japanska Agencija za međunarodnu saradnju – JICA, Kancelarija UN-a u Crnoj Gori – UNDP itd.), te da nas očekuju velike obaveze vezano za organizaciju ovako velikog događaja, započeli smo proces obezbjeđivanja finansijskih sredstava neophodnih za održavanje Forumu.

3. AKTIVNOSTI SPROVEDENE U OBLASTI SMANJENJA RIZIKA OD KATASTROFA U CRNOJ GORI

Ministarstvo unutrašnjih poslova/Direktorat za zaštitu i spašavanje je državni organ koji je odgovoran za implementaciju Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa 2015-2030, kao i Mape puta koje su usvojili Evropska komisija i Kancelarija UN-a za smanjenje rizika od katastrofa (UNDRR).

Na sjednici održanoj 9. oktobra 2014. godine, Vlada Crne Gore donijela je Odluku o formiranju **Odbora za smanjenje rizika od katastrofa**, koja je objavljena u „Službenom listu CG”, br. 49/14 od 20. novembra 2014. godine. Uz podršku DPPI SEE i UNDRR-a, Odbor za smanjenje rizika od katastrofa je uspostavio **Nacionalnu platformu za smanjenje rizika od katastrofa** u Crnoj Gori 16. decembra 2014. godine u Podgorici. Na **prvoj Konferenciji Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa** bilo je prisutno oko 170 učesnika, a

23 naučna rada pripremljena su na ovu temu, koja su predstavljena tokom konferencije i čine sastavni dio Zbornika radova. **Druga konferencija** održana je 26. novembra 2015. godine u Podgorici na temu poplava. Prisustvovalo je 70 učesnika iz različitih struktura sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori i u Zborniku radova je prikazano 15 radova iz oblasti smanjenja rizika od poplava. **Treća konferencija** održana je 23. juna 2016. godine na temu poplava, u cilju nastavka intenzivnog rada na smanjenju rizika od poplava u Crnoj Gori. **Četvrta konferencija** održana je u decembru 2017. godine na temu gašenje požara na otvorenom prostoru, kao i u stambenim i poslovnim objektima. Izrađeno je 14 različitih stručnih radova iz ove oblasti koji su prikazani u Zborniku. **Peta konferencija** održana je od 28. do 29. juna 2018. godine radi predstavljanja Nacionalne strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018-2023. **Šesta konferencija** održana je 15. aprila 2019. godine na temu obilježavanja 40. godišnjice velikog zemljotresa u Crnoj Gori, koji se dogodio 15. aprila 1979. godine. **Sedma Konferencija** održana je 3. decembra 2021. godine na temu izrade Procjene rizika od katastrofa Crne Gore. **Osma Konferencija** Nacionalne Platforme za smanjenje rizika od katastrofa održana je 20. decembra 2022. godine i tom prilikom usvojen je Izvještaj o sprovođenju Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa za period 2015-2022 u Crnoj Gori. **Deveta konferencija** je održana u septembru 2023. godine na temu Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore.

Crna Gora je u decembru 2018. godine usvojila Nacionalnu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje Strategije za period 2018-2023 sa 105 aktivnosti i ukupnim iznosom od oko 34 miliona EUR za njihovu realizaciju za period od 6 godina. Vlada Crne Gore usvojila je četiri izvještaja o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za smanjenje rizika od katastrofa za period 2018-2023. godine, i to za 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022. godinu. U toku je izrada godišnjeg izvještaja za 2023. godinu i završnog izvještaja o realizaciji Dinamičkog plana aktivnosti za period od 2018 do 2023. godine.

U saradnji između predstavnika lokalne samouprave Danilovgrad i MUP – Direktorata za zaštitu i spašavanje tokom 2020. godine **izrađena je prva lokalna Strategija za smanjenje rizika od katastrofa za period 2021-2026. godine za područje opštine Danilovgrad sa Akcionim planom**, dok su u međuvremenu izrađene i lokalne strategije za Glavni grad Podgoricu i opštine Pljevlja, Nikšić, Herceg Novi i Bar.

Što se tiče **planova zaštite i spašavanja na nacionalnom nivou**, Vlada Crne Gore je u prethodnom periodu usvojila **sedam** nacionalnih planova zaštite i spašavanja za sljedeće rizike: požare; zemljotres; poplave; tehničko-tehnološke udese; klizišta i odrone; hemijske i biološke rizike; radijacione i nuklearne akcidente čime su stvoreni preduslovi za adekvatnu prevenciju, pripravnost, reagovanje i oporavak društva. **Na lokalnom nivou**, skoro sve opštine imaju planove zaštite i spašavanja u slučaju požara i poplava, dok će u narednom periodu biti izrađeni i planovi za zemljotres, kao najdominantniji rizik u Crnoj Gori.

Sljedeća značajna aktivnost u ovoj oblasti odnosi se na razvoj i implementaciju **baze podataka o štetama** u Crnoj Gori (**Desinventar Sendai**). Uz podršku Kancelarije Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa (*UNDRR*) i Svjetske banke, u periodu od 2019. godine do danas, izvršene su aktivnosti prikupljanja podataka od opština, lokalnih komisija za procjenu šteta, kao i resornih ministarstava o štetama od katastrofa. Ova baza istorijskih podataka za period od 2005. do kraja 2022. godine **obuhvata 556 kartica za pojedinačne događaje**, i u velikoj mjeri doprinosi poboljšanju razumijevanja trendova vezanih za rizike i katastrofe, kod donosilaca odluka na nacionalnom i lokalnom nivou i građana.

Treba naglasiti da je Crna Gora **u saradnji sa kancelarijom UNICEF-a u CG 2013. godine** uspostavila **međupredmetni program u oblasti smanjenja rizika od katastrofa** (u okviru prirodnih i društvenih nauka, geografije, biologije i ekologije, građanskog vaspitanja, fizičkog vaspitanja itd.) za obrazovanje nastavnika u osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori. Do sada su u okviru ovog programa **održana ukupno 64 seminara i obučeno 1698 nastavnika**, koji će nastaviti sa podizanjem nivoa znanja djece u školama na temu DRR-a. Realizacijom ovog programa omogućeno je kontinuirano obrazovanje nastavnika i djece u ovoj oblasti, što je najbolji model u podizanju znanja i svijesti u ovoj oblasti.

U **decembru 2020. godine** započela je izrada **Procjene rizika od katastrofa** Crne Gore od strane 93 eksperta iz državnih organa, javnih preduzeća, akademske zajednice i nevladinih organizacija. Uz koordinaciju i stručnu podršku Direktorata za zaštitu i spašavanje krajem 2021. godine, izrađen je dokument od preko 1260 stranica, sa identifikovanih 9 vrsta rizika, te izrađenim 51 scenarijom za pojedinačne rizike, 8 scenarija za multi rizike, kao i 53 mape rizika. Ovaj dokument je prepoznat kao važan input za ispunjavanje uslova vezanih za pregovaračko poglavlje 27 Životna sredina i klimatske promjene, podoblast civilna zaštita.

Izrada Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore je takođe bio proces koji je realizovan u prethodnom periodu (1. april 2022 do 1. oktobar 2023. godine) kroz podršku Evropske komisije – Generalnog direktorata za civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći (DG ECHO). Domaći eksperti iz raznih oblasti, njih 84, učestvovali su u determinisanju dobrih strana administrativnih, tehničkih i finansijskih kapaciteta u našoj državi, kao i u identifikovanju nedostataka i potreba za unapređenjem istih. Izrada Procjene sposobnosti upravljanja rizicima od katastrofa Crne Gore završena je u septembru 2023. godine i ista je kroz Sažetak poslata Evropskoj Komisiji.

Crna Gora je 30. septembra 2022. godine predala **Izveštaj o sprovođenju Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa za period 2015-2022** Kancelariji Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa (*UNDRR*). S tim u vezi, crnogorska delegacija učestvovala je u periodu 18-19. maja 2024. godine na sastanku visokog nivoa na temu srednjeročnog pregleda Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa u Njujorku. Aktivnim učešćem na panelima koji se bave pitanjem upravljanja rizicima; smanjenja rizika; implementacije Agende za održivi razvoj i kolektivne odgovornosti tj. lokalizacije smanjenja rizika od katastrofa, države nastoje da identifikuju nove inicijative za efikasnije sistemsko postupanje u vezi sa različitim rizicima i time nastave da grade koherentan pristup u razumijevanju i integraciji katastrofa i klimatskih rizika u ciljeve održivog razvoja kroz implementaciju 3 ključne Agende (Sendai okvir, Agenda za održivi razvoj 2030 i Pariski sporazum).

U prethodnom periodu u saradnji sa UNICEF-om, UNDP-om, GIZ-om, OEBS-om, EK, JICA-om itd., realizovani su različiti **programi i projekti u oblasti smanjenja rizika od katastrofa** sa posebnim fokusom na podizanje svijesti među učenicima u osnovnim i srednjim školama o temi koja se odnosi na smanjenje rizika od katastrofa i zaštitu od požara, kako bi razumjeli rizik od katastrofa i kako da sprovedu mjere prevencije, kao i mjere tokom i nakon prirodnih i drugih nepogoda.

Evropska komisija – Generalni direktorat za civilnu zaštitu i aktivnosti humanitarne pomoći (*DG ECHO*) kroz poziv za „Pojedinačne grantove državama za upravljanje rizicima od katastrofa (*Track 1*)“ odobrila je za finansiranje projekat pod nazivom „**Strategija za smanjenje rizika od katastrofa Vlade Crne Gore sa akcionim planom za period 2025-2030. godina**“. Projekat je započeo sa realizacijom 1. januara 2024. godine, dok je krajnji rok za završetak projektnih aktivnosti tj. izradu Strategije 31. decembar 2024. godine. U svrhu izrade označenog

dokumenta sproveden je proces formiranja radne grupe za izradu Strategije u kojoj će učestvovati 44 eksperta iz različitih državnih organa, organa državne uprave i akademske zajednice.

4. ZAKLJUČAK

Evropski forum za smanjenje rizika od katastrofa direktno je povezan sa sprovođenjem Sendai Okvira za smanjenje rizika od katastrofa i, između ostalog, služi za diskusije o prekograničnim i regionalnim pitanjima u vezi sa prevencijom i pripremljenošću za katastrofe, te predlaže relevantna rješenja za suočavanje sa rizicima od katastrofa i izgradnju otpornosti zajednica i država.

Crna Gora je ispunjavajući mnogobrojne obaveze determinisane Sendai okvirom i razvijanjem smanjenja rizika od katastrofa kao jedne od veoma bitnih oblasti kojoj se posvećuje značajna pažnja dobila priliku da organizovanjem Foruma postane dio veoma privilegovanih i razvijenih država Evrope, koje su organizovale jedan ovako veliki događaj.

U proteklom periodu održani su onlajn sastanci kojima su prisustvovala kontakt osobe zadužene za sprovođenje Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa u 55 država Evrope i Centralne Azije, šefica kancelarije UN-a za smanjenje rizika od katastrofa sa saradnicima, šefica kancelarije UNDP-a u Podgorici sa saradnicima itd., u cilju adekvatnog planiranja i sprovođenja mnogobrojnih aktivnosti vezanih za održavanje Foruma.

Pripremljena je i okvirna procjena troškova vezanih za organizovanje Foruma (oko 650.000 eura), gdje je definisana obaveza Crne Gore da obezbijedi finansijska sredstva u iznosu od 100.000 eura, što je i urađeno kroz budžet MUP – Direktorata za zaštitu i spašavanje za 2024. godinu. Sa sigurnošću možemo tvrditi da smo kroz komunikaciju sa međunarodnim organizacijama sa kojima imamo odličnu saradnju uspjeli da obezbijedimo dodatna finansijska sredstva.

Takođe, Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova, realizovao je i sljedeće aktivnosti:

- Slanje pisma potvrde interesovanja za organizovanje Evropskog Foruma za smanjenje rizika od katastrofa (dopis broj 01 078/23-47501/2 od 16.8.2023., a potom i 20. decembra 2023. godine);
- Održavanje sastanaka sa predstavnicima državnih i lokalnih organa u našoj državi (sa: potpredsjednikom Vlade za bezbjednost, unutrašnju politiku, evropske i vanjske poslove; ministrom unutrašnjih poslova, gradonačelnicom Glavnog grada Podgorica, Direktoratom za međunarodnu saradnju, evropske integracije i projekte MUP-a; Odjeljenjem za OEBS i Savjeta Evrope za multilateralne poslove MVP-a; Državnim protokolom Crne Gore itd.) decembar 2023 – januar 2024. godine;
- Održavanje sastanaka sa predstavnicima Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori septembar 2023 – april 2024;
- Svakodnevna razmjena informacija sa kolegama iz UNDRR kancelarije jun 2023 – april 2024;
- Zvanična potvrda zemlje domaćina i mjesta održavanja Evropskog Foruma 2024. godine na onlajn sastanku Sendai kontakt tački 16. januara 2024. godine;
- Utvrđivanje lokacije održavanja događaja na temu mogućnosti ispunjavanja svih logističkih i organizacionih zahtjeva Foruma.